

Avgust Senoa:

Berač Luka

Povest iz vaškega življenja

»Zaradi slive? Zaradi slive da bi se krščeni ljudje prepirali? Ha! Ha! Kje imata svojo staro pamet? Ali je že bilo kaj takega na svetu? To naj bi bilo na poti najini sreči! Kaj? Pa posekajte, zažgite to neumno slivo pa je pravde konec.«

»Eh da! ti govoriš to tjavendan, pa si pozabil, ko si bil po svetu, kaki so naši ljudje. Jaz ti pravim, da je hudo, pazi!«

»Ne boj se, Mara! Vem jaz, kaki so naši stari,« je odvrnil Andro in se smejal. »Vem, da bi se zaradi brazdice poklali, kadar jih prime pravdarski bes. Toda mar nisva midva tu? Ti pritegni svojega, jaz bom svojega pa mir in Bog! Naj mi le pride kak prekleti paragraf v hišo s svojo pozicijo, pokazal mu bom vrata. Gorje kmečki hiši, na katero taka gosenica v človeški podobi pade, vse do reber požre kmetu, čeprav kmet pravdo dobi. Oče je bil sam, ni imel koga vprašati, najbrž ga je kak mulec nahujskal na pravdanje. Ali zdaj sem jaz tu, jaz, ki znam pisati in brati, pa bom očetu na prste izračunal, da je bolje komu podariti vola, kakor pa za vola se pravdati po fiškalu¹, kajti fiškalu boš moral dati še kravo in tele. Za slivo je lahko. Eden in drugi pravi, da je njegova, ne ve se, čigava je. Ali je treba sodnijo? Ni je treba. Sami si bomo razsodili brez fiškala. Oženila se bova pa bo sliva moja in tvoja. Ali ti je prav, Mara?«

»Je modro in pametno,« je potrdilo dekle. »Kar lahko mi je pri duši, da si prišel, ker sinu oče bolj verjame kakor kakemu piskarju. Za mojega očeta me ni strah, ali le ti svojega primi! Bo dosti dela, vem, ker je trde glave in vroče krvi. Onikrat se je zadržal čez plot: Če bi moral tudi zadnjo kravo zapravdati, te sramote ne maram doživeti, da bi mi Martin obiral mojo slivo. — Pa pustiva že to! Pojdiva hitreje! Poldne je že odzvonilo, oče me gotovo že težko čaka.«

Mlada sta zdaj korakala veselega srca eden zraven drugega, držala sta se za roko in kramljala milo in sladko, dokler nista nazadnje zavila v vas. Na zavrtniku za svojima domoma sta se poslovila in vsak je šel na svojo stran, Mara pa je hvalila Boga, da je nihče živ ni videl.

Toda Mara se je zmotila. Ni prišla tako domov, da bi je nihče ne bil videl; izza žive meje jo je opazil z Androm — pisar Mikica, da, Mikica je tudi dovolj besed slišal, da je lahko razbral, kaj se med mladima prede.

To mu je bilo zelo ljubo. Na prvi mah je spoznal Andra. Zdaj šele je vedel, zakaj Mara vsakega fanta zavrača.

Prvi hip je hotel poiskati Luka, da bi mu vse podrobno pripovedoval, pa si je premislil in ni šel k beraču.

»Ohranil si bom to skrivnost zase, meni tudi še utegne prav priti. Čakaj, da vidimo! Ti si sebi sam prvi,« je rekel, »najprej je to treba pretehtati, in na čigar strani bo večji dobiček, na ono stran se bo nagnil jeziček tehtnice.«

Seveda se je vsa vas zganila, ko je čula, da se je Pavlekovičev Andro vrnil in da je, bogme, stražmojster na konju. Ni to kar tako! Stari Pavlekovič je svojim očem komaj verjel, ko se je njegov Andro prikazal, in je vzpenjal glavo od ponosa, kakor da mu je sin pripeljal v hišo cesarjevo hčer. Da, obilo so vedeli po vsej vasi o Andru povedati in kadar koli so ljudje pred očetom omenili sinovo ime, je starec pokimal:

»Da, da, Andro se mi je vrnil. Prvi je za oficirjem, lahko gre v devet vasi, povsodi ga bodo bogata dekleta na mehkih rokah pričakale. Kakršen je, ni mu treba po Jelenju snubiti po hišah, da bi si ne-

13

vesto našel. Za gospodo je svet širok, a moj sin je gospod. To povem, da veste.«

Ljudje so se o tem menili sem ter tja. Neki so od začudenja zazijali, neki pa so skomignili z rameni, mahnili z roko, češ da je stari Pavlekovič lakomen in prevzetan norec, ki ne misli na nič drugega ko na svoje groše in ki se sam hvali in ponaša zaradi svojega sina.

Nihče pa ni slutil, da sta se Andro in Mara že zmenila.

Nekega dne se je Andro peljal v mesto. Stari Pavlekovič je sedel na klopi pred hišo, kadil iz kratke pipe in strmел predse, kjer so se po pesku kokoši s kljuni lotile mladega mačka, ki je s šapo neusmiljeno mahnil po piščetu.

Pavlekovič še malo ni bil podoben sinu. Bil je majhen, debel človek, rdečih, nabuhlih lic, debelih ustnic, svetlomodrih, mrtvih oči, po katerih si mogel sklepati, da starec ne misli mnogo. Bil je sivolas, samo goste obrvi in kratki brki so se mu črnili kakor mladeniču.

To mirno gledanje mu je menda godilo. Svoj klobuk je potisnil za vrat, telovnik si je razklenil, a velike, kratkoprste roke so mu počivale na kolenih. Sedel je tu kakor kamen, niti z očmi ni trenil, le kadar je iz pipice krepkeje potegnil, se je videlo, da mu je lice živo.

A dolgo tega blaženega miru ni užival. Izenenada je obstal pred njim Mikica; tiščal je roke v žepih, kraje oguljenega suknjiča je imel razprte, nizki dlakavi klobuk pa mu je lezel na nos.

»Dober dan, kum Pavlekovič!«

»Bog ga daj, Mikica!« je izcedil stari.

»Sami?«

»Da.«

»Vaš Andro?«

»Šel je v Zagorje na dva tri dni.«

»Po opravkih?«

»Seveda po opravkih. Kupuje zelje. Zmanjkalo ga je letos. Sedite, Mikica!«

»Hvala, hvala!«

»Menda se vam nekam mudi?«

»Ni to. Ampak vi imate gotovo dela.«

»Ah,« je mahnil starec s pipico. »Delo smo danes opravili. Sedite! Pa povejte, kaj je novega; vaša torba je zmeraj polna novic.«

»No da! Naj vam je po volji, kum,« je dejal Mikica in sedel. »Kaj počnete?«

»Eh, sedim, kadim.«

»Na soncu ste kakor kušcer. Blagor vam!«

»Ko mi je pa lahko dobro,« se je kmet nasmešnil.

»Da, da! Če ima človek takega sina.«

»Fant, kaj?« je rekel Pavlekovič in pomižal.

»Še kak!« je potrdil pisar. »Še spoznal ga nisem. Kaj hočete? Leta minejo. Če pomislim, Bože moj, oni mali paglavec, ki je goske po blatu gonil, kakor da je bilo včeraj! A zdaj? Gora.«

»Pa stražmojster, eh!«

»Ha, ha! Zdaj bo lovil dekleta, kaj?«

»Ha, ha, ha! To je njegova reč. Ne branim mu.«

»Gotovo ga boste oženili.«

»Kaj pa drugega! To se pravi, če bo dobra priložnost, če bo dekle pravo.«

»Hm! Tu na vasi — ne bi vedel, katera bi bila,« je mahnil pisar z roko. »Razen tedaj, če bi ga oči premotile.«

»V Jelenju? Ne daj Bog! Ni to jabolko za naše dekleline.«

»Da, da! Ali vrag ne spi, mlada kri se lahko vname.«

»Ne pustim jaz. Če hoče zraven mene gospodari, bo izbiral po moji volji. Kupil mu bom jaz očali, da ga oči ne bodo premotile.«

»Pazite, kum, da ne prepozno!«

»Kaj prepozno? Vraga misli Andro na to. Saj je komaj prišel.«

»Nič zato. Če bi pa imel na primer že kake starejše račune?«

Pobesneli slon v mestu

V Srivilputturju v Indiji, kjer je slavna romarska pot Hindov, je med verskimi slovesnostmi nenadoma pobesnel eden od »svetihe« slonov na tempeljskem dvorišču. Slon je zdvijal skozi vrata v ozke mestne ulice, kjer je povzročil neznanjski strah in zmedo. Slon je pomendral brzojavne drogove, vozove, šotore in kar koli mu je bilo na poti. Deset ljudi je strašno ranil, 10 letnega dečka je pa popolnoma zmečkal. Vojaštvo je šlo s tremi avtomobili in s strojnimi na lov na pobesnelo žival, čemur so se pa indski svečniki uprli, saj je bil slon templju posvečen. Šele čez več ur so ga vojak izsledili in ustrelili. Ko so slona preiskali truplo, so videli, da mu je bil nekdo potlačil v rilec zamašek, ki je bil prepojen s strupom, in to je slona zdvijalo. Pravijo, da je to storil kak verski fanatik.

Triletni velikan

Njujorški zdravniki se zanimajo ta čas za primer velikostne rasti, kakršnega doslej niso poznali. Gre za triletnega dečka. Še pred pol leta se je otrok razvijal normalno, potem pa je začel rasti čedalje hitreje. V kratkem času je dosegel abnormarno višino 1.55 m in če se bo razvijal še nadalje tako, bo kmalu dosegel 2 m. Pri tem primeru gre nedvomno za obolenje žlez z notranjim izločevanjem.

Mrtvi se je zahvalil

Zabaven dogodek se je nedavno pripetil pri odkritju spominske plošče enega prvih posrečenih letalskih poskusov Henryja Farmana v Mourmelonu v Angliji. Zastopnik letalskega ministra, nek visok uradnik, je v svojem govoru proslavil Farmana, »hrabrega pionirja, ki je tako zgodaj zapustil ta svet«. A kako se je silno prestrašil, ko je kmalu zatem stopil star gospod v njegovo pisarno, češ da se je prišel zahvaliti za spominsko ploščo, in je zraven omenil, da je on sam tisti Henry Farman, ki pa še dolgo ne misli umreti.

¹ Fiškal = advokat.

(Dalje sledi)